

**АРГАНІЗАЦЫЙНЫ І ПСІХОЛАГА-ПЕДАГАГІЧНЫ
АСПЕКТЫ ПАТРЫЯТЫЧНАГА ВЫХАВАННЯ
СТУДЭНЦКАЙ МОЛАДЗІ
(на прыкладзе гісторыі вынаходніцтваў у Беларусі)**

Сярод асноўных кірункаў выхавання студэнтаў значнае месца адводзіцца патрыятычнаму выхаванню.

У якасці крытэрыяў і паказчыкаў узроўню патрыятычнага выхавання студэнтаў могуць выступаць жаданне асобы ўдзельнічаць у патрыятычных мерапрыемствах, веданне сацыякультурных традыцый краіны, павага да гістарычнага мінулага і дзейнасці выдатных асоб Беларусі, гатоўнасць абараняць сваю краіну ад знешніх і ўнутраных дэструктыўных уздзеянняў, працаваць на карысць краіны і інш.

Галоўнай накіраванасцю працэсу патрыятычнага выхавання з'яўляецца фарміраванне грамадзяніна, які ўзбагаціўся ведамі аб гісторыі краіны і сваёй дзейнасці, аб выдатных дасягненнях папярэднікаў, аб месцы краіны ў сусветнай супольнасці.

У працэсе патрыятычнага выхавання студэнцтва трэба ўлічваць і арыентавацца на сістэмнае спасціжэнне фундаментальных сувязей: чалавек – чалавек; чалавек – прырода; чалавек – тэхніка. Абавязковай умовай паспяховасці працэсу выхавання з'яўляецца асобасная складаючая ў структуры выхавання.

З улікам гэтых устаноў і ажыццяўляецца патрыятычнае выхаванне студэнтаў у працэсе вывучэння дысцыплін "Патэнтна-інфармацыйная дзейнасць" на факультэце інфармацыйна-дакументных камунікацый і "Патэнтазнаўства" на факультэце культуралогіі і сацыякультурнай дзейнасці БДУ культуры і мастацтваў. Суб'ектамі выхаваўчага працэсу з'яўляюцца студэнты II і V курсаў. Гэта дазваляе параўнаць эфект педага-

гічнага ўздзеяння, скарэктываць яго, улічваючы кантынгент студэнтаў.

У названых курсах ёсць тэма "Гісторыя вынаходніцтваў у Беларусі". Гэта звязана з тым, што традыцыйна мала ўвагі надаецца прапагандзе дасягненняў у навукова-тэхнічнай сферы. У працэсе выкладання іншых дысцыплін заўважана, што студэнты недастаткова ці ўвогуле не ведаюць выдатных навукоўцаў, прыродазнаўцаў, медыкаў, матэматыкаў, інжынераў, якія ўнеслі значны ўклад у развіццё матэрыяльнай культуры. Разам з тым ім вядомы імёны знакамітых пісьменнікаў, кампазітараў, грамадскіх дзеячаў Беларусі. Пашырэнне ведаў аб дасягненнях у сферы матэрыяльнай культуры і прыродазнаўства Беларусі спрыяе стварэнню цэласнай сістэмы ўяўленняў аб свеце як аснове яго сістэмнай карціны.

Аргументам для вывучэння гістарычнай тэмы стала таксама сумесная дзейнасць з РНТБ па стварэнні бібліяграфічнага паказальніка, а пазней і БД "Гісторыя развіцця вынаходніцтваў у Беларусі" (у 2 частках), якія ўключалі літаратуру з 1812 г. па 1995 г. У працэсе выяўлення і адбору дакументаў адкрыты малавядомыя імёны выдатных сыноў Беларусі, што стварылі сусветнавядомыя тэхналогіі і канструкцыі, прапанавалі новыя ідэі і падыходы.

Вывучэнне гісторыі вынаходніцтваў адбываецца ў працэсе выкладання матэрыялу на лекцыях, семінарскіх занятках, падрыхтоўкі студэнтамі артыкулаў для перыядычнага друку, пры выступленнях на навуковых студэнцкіх канферэнцыях, пры напісанні курсавых работ. У працэсе даследчыцкай работы студэнтамі былі апісаны дасягненні выдатных дзеячаў (жыхароў дарэвалюцыйнай Беларусі) Казіміра Семяновіча – вынаходніка шматступеньчатай ракеты; Аляксандра Скірмунта, атрымаўшага першы патэнт на тэрыторыі Беларусі за тэхналогію вытворчасці цукру; Я.Наркевіча-Йодкі – вынаходніка электраграфіі; К.Чартоўскага – вынаходніка падводнай лодкі; П.Нардштэйна – вынаходніка кішэнных гадзіннікаў; А.Малі-

ноўскага, які заклаў асновы кібернетыкі, і інш. У ХХ ст. не менш значныя дасягненні былі звязаны менавіта з вынаходнікамі з Беларусі. З дакладаў студэнтаў паўстаюць малавядомыя шырокай грамадскасці прозвішчы акадэмікаў Б.І.Сцяпанавы, У.А.Піліповіча – вынаходнікаў у галіне лазернай тэхнікі; В.В.Багам'я – вынаходніка апаратаў для утылізацыі цяпла выбуховых газаў; А.А.Усавы, стварыўшага унікальнае прыстававанне для ізаляцыі; В.А.Цукермана – вынаходніка хуткаснай рэнтгенаграфіі; Л.Рынды – вынаходніка новай сістэмы цеплазабеспячэння і інш.

У працэсе падрыхтоўкі дакладаў студэнты знаёмяцца не толькі з сутнасцю новых вынаходстваў, але і з біяграфіяй, жыццёвым шляхам той ці іншай асобы, гістарычнай сітуацыяй, якая паспрыяла стварэнню новых ідэй.

Так, аказалася, што сярод першых беларускіх вынаходнікаў ёсць і мецэнаты, напрыклад П.Нардштэйн, А.І.Стульгінскі, Скірмунты, ёсць і выдатныя палітычныя дзеячы, як Ігнат Дамейка, прыродазнаўцы: геолог Ян Чэрскі, браты А. і У.Кавалеўскія, Б. Дыбоўскі і інш.

Праведзены параўнальны аналіз успрымання гэтай інфармацыі студэнтамі розных курсаў паказаў, што большую зацікаўленасць і жаданне самастойна праводзіць пошук гістарычных фактаў праявілі студэнты II курса факультэта культуралогіі і сацыякультурнай дзейнасці. Студэнты V курса факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый зацікавіліся прапагандай стварыць паўнатэкставы электронны даведнік, прысвечаны вынаходнікам Беларусі.

Такім чынам, трэба адзначыць, што пры выкладанні спецыяльных дысцыплін іх матэрыял дае магчымасць для ажыццяўлення патрыятычнага выхавання. Прыцягненне ў сістэму выхавання элемента творчасці дазваляе актывізаваць асобу, зрабіць працэс выхавання натуральным, выключыць негатыўныя праявы паводзін, актывізаваць станоўчыя эмоцыі і калектыўную дзейнасць.

Выхаванне патрыятызму ў студэнцкай моладзі будзе паспяхова рэалізоўвацца:

- пры павышэнні яго статусу ў краіне;
- пры выкарыстанні айчынных традыцый і сусветнага вопыту ў выхаванні;
- пры выхаванні праз вывучэнне прававой, дзяржаўнай сістэмы і сімволікі, жыцця і дзейнасці выдатных асоб;
- пры стварэнні нарматыўна-прававой базы патрыятычнага выхавання студэнцтва.

1. *Концепция патриотического воспитания молодежи в Республики Беларусь // Проблемы выхавання.* – 2003. – №4. – С.113–119.

2. *Гащенко Л.А. Методологические проблемы формирования патриотических ценностей современного студенчества / Витеб. гос. ун-т им.П.М.Машерова.* – Витебск, 2003. – 135 с.

3. *Кагерманьян В.С. Современная система воспитания студентов вузов: состояние, концепция и направления развития: аналитический обзор / В.С.Кагерманьян, Л.Н.Коханович, П.И.Бабочкин, Н.И.Кутер; Науч.-исслед. ин-т высшего образования.* – М., 2002. – 80 с.

4. *История развития изобретательства в Беларуси [Электронный ресурс].* – Электрон. текстовые данные: библиогр. база данных. – Мн.: РНТБ, 2001. – 1 электр. диск (CD-ROM). – Диск помещен в полтейпер 12 x 14 см.